

Pravljica v povezavi z gibalnim izražanjem skozi jezik in ob glasbi

Prejeto 06.12.2019 / Sprejeto 01.06.2020

Znanstveni članek

UDK 373.2.016:796.012:81:78

KLJUČNE BESEDE: medpodročno povezovanje, gibanje, jezik, glasba, pravljica z glasbo, predšolski otrok

POVZETEK – Izsledki raziskav kažejo, da se v slovenskem šolstvu povezovanje področij in predmetov uvaja kot novost kurikularne preнове. Izvedene so bile za osnovne in srednje šole, manj pa v predšolskem obdobju. Prav tako še vedno potrebujemo dodatne raziskave, pa tudi izobraževanja in strokovno literaturo. V času izvedbe raziskave smo spoznali, da so predstavljeni primeri ne samo zanimivi in inovativni, ker povezujejo v smiselno celoto tri področja: gibanje, jezik in glasbo kot del umetniškega področja, pač pa tudi zelo primerni za otroke v predšolskem obdobju. Spoznanja o pomenu gibanja za otrokov celostni razvoj bi lahko prenesli na vsa področja po kurikulumu in iskali možnosti povezovanja gibanja z jezikom, družbo, naravo, matematiko in umetnostjo. V predšolskem obdobju je potrebno visoko zavedanje, da otroku okolje nudi možnosti za aktivno in celostno učenje. Sprejema ga kot posameznika, mu nudi možnost izbiranja in sodelovanja pri načrtovanju pridobivanja različnih izkušenj. Pravilno ga usmerja, vodi in spodbuja ter ob tem ohranja njegov otroški svet, dojemanje dogajanja skozi vsa čutila, na konkretni ravni, skozi igro in gib.

Received 06.12.2019 / Accepted 01.06.2020

Scientific paper

UDC 373.2.016:796.012:81:78

KEYWORDS: cross-sectoral integration, movement, language, music, fairy tale with music, pre-school children

ABSTRACT – The results of the research show that the integration of different sectors and school subjects is being introduced as a novelty in the renovation of the curriculum in Slovenian education. At the time of the research project, we realized that the presented examples are not only interesting and innovative, but they also integrate three different fields in a logical whole: the fields of movement, language and music as part of the artistic field. Nevertheless, they are also very suitable for pre-school children. The findings about the importance of movement for the child's integrated development could be transferred to all sectors of the curriculum to try to seek ways of connecting movement with language, society, nature, mathematics and art. In the pre-school period, there is a need for high awareness that the environment offers the child more opportunities for active and comprehensive learning. The child is accepted as an individual, given the opportunity to choose and participate in the planning of acquiring different experiences. The child is precisely directed, guided and stimulated, while being allowed to preserve the child's world.

1 Uvod

Kurikulum za vrtce (1999) vključuje dejavnosti, ki jih razvrščamo v naslednja področja: gibanje, jezik, umetnost, družba, narava, matematika. Zapisani cilji pri posameznih področjih dejavnosti predstavljajo okvir, znotraj katerega so vsebine in dejavnosti strokovna podlaga vzgojiteljem. Kot poudarjajo slovenski strokovnjaki, med njimi Marentič Požarnik (2000), Kroflič (2001), Marjanovič Umek (2001) in drugi, slovenski Kurikulum za vrtce (1999) sodi med sodobne predšolske kurikule, ki niso visoko strukturirani, ampak so bolj odprti in fleksibilni. To pomeni, da določa predvsem temeljna načela in zaželeno cilje predšolske vzgoje, ne predpisuje pa konkretnih (operativnih) ciljev, metod in vsebin dejavnosti v vrtcu. Zagovarja nedirektivno vlogo vzgojiteljev, ki

skušajo slediti željam ter interesom otrok, in jim ponuja dejavnosti, med katerimi lahko izbirajo. Sodobni kurikuli poudarjajo tudi načelo aktivnega učenja, torej dejstvo, da se predšolski otrok najbolje uči na osnovi konkretnih izkušenj in praktične udeležbe v dejavnostih, tako da praktično ravna s predmeti iz okolja in okolje doživlja z vsemi čutili.

Učitelji/vzgojitelji uporabljajo sodobne strategije poučevanja in spodbujajo razvoj različnih spretnosti. Sodobni pristop k učenju in poučevanju v predšolskem, osnovnošolskem in nadaljnjem šolanju je povezovanje področij oziroma predmetov, kar je tudi eden izmed ciljev, ki jih prinaša kurikularna prenova vzgojno-izobraževalnega procesa. Po načelu horizontalne povezanosti in povezovanja, ki se odvija na vsebinski, konceptualni in procesni ravni, zahteva dobro poznavanje področij oziroma predmetov, ki omogočajo razvoj mišljenja in vseživljenjsko učenje. Medpredmetno oziroma medpodročno povezovanje, ki je pri nas še vedno v začetni fazi izvajanja in odkrivanja uspešnih metod in oblik dela, se v praksi kaže kot pomembna motivacija za otroke in vzgojitelje/učitelje.

Medpodročno povezovanje je pravzaprav didaktični pristop, ki otroke pripravi na vseživljenjsko učenje, jim omogoči spoznavanje nove snovi z več vidikov in povezovanje informacij oz. spoznanj (Hodnik Čadež in Filipčič, 2005).

V predšolskem obdobju povezujemo področja (jezik, matematika, gibanje, umetnost, družboslovje, naravoslovje) (Sicherl Kafol, 2007) in s tem spodbujamo otrokovo ustvarjalnost, lahko pa služi kot učinkovito motivacijsko sredstvo (Hodnik Čadež in Filipčič, 2005). Otrok naj bi napredoval tako na spoznavnem, čustvenem, socialnem kot gibalnem področju, to pa zahteva celostni vzgojno-izobraževalni pristop (Hus, Ivanuš Grmek in Čagran, 2008).

Področja v predšolskem obdobju se prepletajo in so v neposredni ali posredni odvisnosti, iz česar sledi, da sprememba na enem področju vpliva na spremembo na drugem (Hmelak in Breg, 2019).

Kurikulum upošteva procesno-razvojni pristop, kar pomeni, da poudarek ni več na vsebini, ampak je v ospredju proces, ki temelji na ciljih, prilagojenih posamezni razvojni stopnji otrok (Videmšek in Jovan, 2002).

Zato izbor tistih vsebin ter metod in načinov dela s predšolskimi otroki, ki upoštevajo specifičnosti predšolskega otroka, v največji meri omogoča povezavo različnih področij dejavnosti v vrtcu. Zaradi težnje po celostnem razvoju otroka prihaja vedno bolj v ospredje potreba po medpodročnem povezovanju pri poučevanju predšolskih otrok (Videmšek, Drašler in Pišot, 2003). Medpodročno povezovanje v glavnem posnema resnične življenjske situacije, kar predstavlja za otroke dober zgled, močan motiv za učenje in dobro pripravo na vseživljenjsko učenje. Tako se delo v vrtcu približa ciljem holističnega (celostnega) učenja in poučevanja, ki bolje odraža realni, interaktivni svet in njegovo kompleksnost ter odpravlja meje med posameznimi disciplinami in podpira načelo, da je vse znanje povezano (Hodnik Čadež, 2008).

1.1 Gibanje

Otrok spoznava in doživlja svet na različne načine. Z gibanjem zaznava in odkriva svoje telo, preizkuša, kaj telo zmore, doživlja veselje in ponos ob razvijajočih se sposobnostih in spretnostih ter gradi zaupanje vase. Doživljanje in dojemanje sveta

temeljita na informacijah, ki izvirajo iz njegovega telesa, zaznavanja okolja, izkušenj, ki jih pridobi z gibalnimi aktivnostmi ter ustvarjalnostjo v različnih situacijah. Gibalni razvoj je še posebno izrazit v prvih letih otrokovega življenja in poteka od naravnih in preprostih do sestavljenih in kompleksnejših oblik gibanja. Razvoj otroka, ki bi ga sicer opredeljevali le na gibalno-športnem področju, se enako kaže tudi na vseh drugih področjih, to pa še dodatno dokazuje celostnost otrokovega razvoja. Gibalna aktivnost, predvsem v predšolskem obdobju, je ključnega pomena za otrokov gibalni in funkcionalni razvoj, poleg tega vpliva na otrokove spoznavne, socialne in čustvene sposobnosti in lastnosti (Videmšek, Tomazini in Grojzdek, 2007). Številni avtorji (Kovač, Starc in Jurak, 2003; Peternelj, 2007; Sila in Razter, 2003; Završnik et al., 2003; v Makuc, 2011) potrjujejo, da je obdobje med tretjim in šestim letom starosti izredno pomembno za razvoj osnovnih gibalnih sposobnosti. Avtorici Strniša in Čagran (2015) sta v pregledu številnih raziskav potrdili že večkrat zapisane pozitivne učinke gibanja na otrokov celostni razvoj in neposredni vpliv na spremembo spoznavnega razvoja.

Pridobivanje izkušenj je tesno povezano z gibanjem. Gibanje otroku omogoča učenje in uči se z gibanjem. Vpliv gibanja na razvoj je vsestranski skozi vse življenje, vendar pa je najmočnejši prav v zgodnjem otroštvu (Dehaene-Lambertz in Spelke, 2015). Raziskovalci in vzgojitelji na področju zgodnjega otroštva se dobro zavedajo, kako pomembno je spodbujati gibalne spretnosti pri majhnih otrocih. Elementi gibalnega vedenja, ki se pojavijo in razvijajo v tem obdobju, zagotavljajo pomembno osnovo za gibalne spretnosti, na katerih se pozneje izoblikujejo kompleksnejši gibalni programi (Bobbio, Gabbard, in Caçola, 2009).

Po mnenju mnogih avtorjev je največ, kar lahko naredimo za otrokov gibalni razvoj, zagotovitev naravnega gibalnega razvoja z optimalnim okoljem in čim manjšim omejevanjem le-tega (Papalia, Wendkos Olds in Duskin Feldman, 2003).

V zadnjih desetletjih je v pojmovanju otroštva prevladal koncept, da je otrok dejaven tako v svojem razvoju kot tudi v uresničevanju svojih pravic in sooblikovanju kulture, v kateri živi. Batistič Zorec (2009) pravi, da je otrokovo učenje najuspešnejše, če je v tem procesu aktiven, soudeležen, če sodeluje pri ustvarjanju skupnih ciljev in ima možnost, da gradi smisel v učenju, ne pa da zgolj in samo usvaja znanje.

Spoznavni razvoj vključuje intelektualne procese, kot so zaznavanje, predstavljanje, presojanje, sklepanje, spomin, govor in reševanje problemov, ki omogočajo mišljenje, odločanje in učenje (Marjanovič Umek in Zupančič, 2009). Zrelost je pogoj, da se pri otroku ob primernih spodbudah iz okolja razvije višja kakovost mišljenja oziroma da se razvijajo miselne sposobnosti (Piaget in Inheider, 1998, v Marjanovič Umek et al., 2009). Zato so za otroka v razvoju zelo pomembne gibalne in druge problemske izkušnje, ki imajo še posebej v prvih šestih letih življenja neprecenljivo vrednost (Videmšek in Pišot, 2007).

V vrtcu so gibalne/športne aktivnosti podpora in spodbuda za otrokov gibalni razvoj in razvoj otroka kot celote (Øyvind in Herbert, 2018). Matejek (2014) v svoji raziskavi poudarja pomen vpliva gibalno-športne aktivnosti in športne vzgoje na celotne psihosomatske razsežnosti, kar v prvi vrsti zahteva poznavanje osnovnih zakonitosti otrokove rasti in razvoja.

Raziskava, ki jo je naredila Kopačinova (2011) s 177 devetošolci, je pokazala, da so tisti otroci, ki se v svojem prostem času ukvarjajo z glasbo, dosegli povprečno za

0,55 višjo oceno pri športu v primerjavi s tistimi otroki, ki se v svojem prostem času z glasbenimi dejavnostmi ne ukvarjajo.

“Z uporabo različnih področij delujemo na otroka celostno ter mu tako omogočamo, da se začne zavedati samega sebe, si oblikuje lastno identiteto in samozavest.” (Zirnstein, 2008, str. 31). Zato je pomembno, kakšne izkušnje omogočimo otroku v tem zgodnjem otroštvu. Po mnenju mnogih avtorjev je največ, kar lahko naredimo za otrokov gibalni razvoj, zagotovitev naravnega gibalnega razvoja z optimalnim okoljem in čim manjšim omejevanjem le-tega (Papalia, Wendkos Olds in Duskin Feldman, 2003).

1.2 Jezik

Glasbe in jezika se učimo na enak način – skozi proces poslušanja in izvajanja ter branja in pisanja. Pri tem je otroku v veliko oporo razvita slušna zaznava in sposobnost slušnega razločevanja, kar je tesno povezano z razvojem pozornosti na zvok. V teh procesih se glasbene in jezikovne dejavnosti vzajemno prepletajo in dopolnjujejo.

Zirnsteinova (2008) je v svoji raziskavi predstavila možnosti medpodročnega povezovanja med gibalnim in glasbenim področjem z uporabo različnih glasbenih vsebin pri gibalni vzgoji. Ugotovila je, da je možnosti medpodročnih povezav med gibalnim in glasbenim področjem, kar se tiče vsebin, pa tudi načinov uporabe, veliko.

Jezikovne vzgoje v vrtcu torej ne smemo razumeti samo v ožjem smislu, le kot spodbujanje razvoja jezikovne zmožnosti. Področje jezika v Kurikulumu za vrtce (1999) sestavljajo tudi knjižna in književna vzgoja ter predpismenjevanje, ki so podprti tudi z rabo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT). Razumevanje pisnega jezika, s tem v zvezi govorimo o zgodnji pismenosti, se namreč začne že v predšolskem obdobju, odvisno seveda od zunanjih spodbud in spoznavnega razvoja otroka. Ravno tako je za otroka pomembno spoznavanje in branje književnih besedil, kjer mora biti, kot meni Haramija (2008), vzgojitelj kot profesionalni posrednik pozoren na dolžino besedila, na zanimivost teme in na kakovost besedila ter ilustracij.

Spodbujanje razvoja govora in njegovo načrtovanje pa seveda ni stvar samo jezikovne vzgoje, saj je slovenščina učni jezik in kot tak zavezujoč za vsa kurikularna/predmetna področja v vrtcu.

Kot meni Ivšek (2009), se cilji učnega jezika udejanjajo v pedagoškem govoru, in sicer v obeh njegovih sestavinah, v spoznavnem in odnosnem. V spoznavnem govoru vzgojitelj posreduje spoznanja določenega področja, v odnosnem pa gre za sporazumevanje med vzgojiteljem in otroki. Vzgojitelj je pri vseh aktivnostih otroku govorni zgled in tako neposredno vpliva na razvoj njegove jezikovne (slovnične in pragmatične) zmožnosti.

Kot je zapisano v Kurikulumu za vrtce (1999), vključuje jezikovna dejavnost v predšolskem obdobju, ki je najpomembnejše obdobje za razvoj govora, široko polje sodelovanja in sporazumevanja z odraslimi, otroki, seznanjanje s pisnim jezikom in (skozi doživljanje) z deli iz slovenske in svetovne mladinske književnosti.

1.3 Glasba

“Glasba, gibanje in govor so prvinsko povezani in tvorijo neločljivo celoto.” (Shehan, 1984, v Stergulc, 2013, str. 162). Razvijanje glasbenih sposobnosti in spretnosti je eden izmed ciljev glasbene vzgoje. Z ustrežno izbiro učnih metod jih razvijamo na področjih izvajanja, poslušanja, ustvarjanja, gibanja in doživljanja glasbe ter usvajanja glasbenih pojmov in glasbenega izražanja (Pesek, 1997).

Glasbeni pedagogi se v današnjem času zavedajo razvoja glasbenih sposobnosti na ritmičnem in melodičnem področju. Vedo, da gibanje pozitivno vpliva pri usvajanju ritmičnih glasbenih sposobnosti. S pomočjo gibanja razvrščajo glasbene sposobnosti v dve skupini: v razvijanje ritmično-metričnih sposobnosti in sposobnosti zaznavanja tonskih višin ter v razumevanje glasbene oblikovanosti (Črčinovič Rozman, 2000).

Strokovnjaki ugotavljajo, da je gibanje v smislu govorice telesa primarna komunikacija otroka, iz katere prepozna različne izraznosti glasbe, izražanje doživetij in usklajeno gibanje, ki nam kaže razvoj glasbenih spretnosti in sposobnosti. Gib je eden izmed simbolnih sistemov, ki ga otrok uporablja pri ustvarjanju ob glasbi (Borota, 2006). “Ob glasbenih dejavnostih spodbujamo otroke, da se gibalno izražajo po svojih zmožnostih.” (Oblak, 2007, str. 25). Gibanje je govorica telesa in je pomembno za otrokovo komunikacijo enako kot govorni jezik. “S poslušanjem in gibanjem ob glasbi si otrok pridobiva prve izkušnje in znanje o glasbi.” (Pesek, 1997, str. 144). Borota (2006) meni, da gibanje ni le spontana dejavnost ob glasbi, temveč ga moramo razvijati tudi v poznejšem obdobju, saj otrok ob različnih gibalnih vzorcih izraža spremembo tempa, dinamike in zvočne barve ter zmožnost dožemanja enakih in različnih oblikovnih delov glasbe. Prav tako tudi meni, da je inštrument v zgodnjem otroštvu pomagalo, ki ozvoči otrokov gib.

Pri poslušanju glasbe otroke privlačijo tista glasbena dela, ki vzbujajo različna razpoloženja in so vsebinsko zanimiva. Ritmična glasbena dela otroka spodbujajo h gibanju. Pri poslušanju glasbe otrok doživlja in zaznava kontraste v glasbi in izraža navdušenje nad različnimi zvočnimi dražljaji (Denac, 2010).

Gardner (2010) trdi, da večina skladateljev poudarja povezanost glasbe z govorico telesa oz. gibov. Nekatere analize glasbo označujejo kot podaljšan gib oz. vrsto gibanja, ki ga izvedemo s telesom. Prav tako meni, da sta glasba in jezik ločeni intelektualni sposobnosti.

Metodološki sistemi glasbene vzgoje, s katerimi so se ukvarjali Carl Orff, Emil Jacques-Dalcroza in Zoltan Kodály, gradijo glasbeno vzgojo na koordinaciji govora, glasbe in gibanja (Pesek, 1997).

2 Metodologija

2.1 Problem, namen in cilji

Ugotavljamo, da se kurikularni učni cilji pri različnih načinih izražanja ponekod odmikajo od potreb stvarnega okolja in evropskih usmeritev glede razvijanja splošnih kompetenc in sporazumevalnih zmožnosti. Zato je nujno oblikovati odprti model, ki

bo razvil in implementiral pedagoške strategije, pristope in prakse na glasbenem, literarnem in gibalnem področju in nam bo omogočal medpredmetno in medpodročno povezovanje. V ta namen smo opravili raziskavo, ki bo predstavljena v nadaljevanju. V raziskavi Gibanje skozi pravljično z glasbo predstavljamo medpodročno povezovanje gibanja z jezikom in umetnostjo – glasbo.

Problem in cilj raziskave je bil predstaviti medpodročno povezovanje gibanja, jezika in glasbe, in sicer izpeljavo vadbene ure gibalno-športne aktivnosti za predšolske otroke na izviran in zanimiv način, ki vključuje pravljično ter glasbo in otroka celostno vključuje v gibalno dejavnost.

Današnja praksa pri delu z otroki vključuje posamezne izvedbe z različnih področij, ki pa jih lahko v praksi s pridom celostno povežemo v aktivna področja, in pri otroku tako razvijamo afektivno, kognitivno in gibalno področje.

2.2 Raziskovalna vprašanja

Zastavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

- ☐ Kako pravljična z glasbo v gibalno-športni aktivnosti otrokom omogoči identifikacijo s književnimi osebami/glavnimi junaki?
- ☐ Ali se poznavanje vsebine pravljične kaže z aktivnim sodelovanjem v gibalno-športni aktivnosti?
- ☐ Ali pravljična z glasbo spodbudi otroke h gibanju?
- ☐ Ali otrok z gibanjem izrazi svoja doživetja pravljične z glasbo?
- ☐ Katera glasbena izvajanja spodbudijo otroke h gibanju?
- ☐ Kako poslušanje zvočnih primerov spodbudi otroke h gibanju?
- ☐ Na katero glasbeno izvedbo se otroci aktivno odzivajo z gibanjem? (CD ali inštrumenti.)

2.3 Raziskovalni vzorec

V raziskavo je bilo vključenih 19 otrok (8 dečkov), starih 2–4 leta.

2.4 Postopek zbiranja podatkov

Aktivnosti so potekale v obdobju treh mesecev v dopoldanskem času, okvirno od 9.00 do 11.00, v igralnici skupine. Vodene gibalno-športne aktivnosti smo izvedli s tremi pravljičami, pri katerih smo uporabili metodo opazovanja. Izbrali smo sodobno pravljično Brigitte Weninger Palček Pohajalček, sodobno živalsko pravljično Svetlane Makarovič Pod medvedovim dežnikom in kratko pravljično Palček Smuk avtoric Alenke Kopše, Marjetke Lekše in Katarine Žvegelj.

2.5 Postopek obdelave podatkov

Odzive otrok smo sproti beležili na predhodno pripravljen opazovalni list, ki nam je služil kot pripomoček, s katerim smo spremljali gibalno aktivnost posameznega otroka. Vsako pravlјico smo najprej otrokom večkrat prebrali, potem smo se z njimi pogovarjali o vsebini in njihovih vtisih. Pravlјico smo opremili z glasbo in vsa otroška doživljanja strnili v gibalno-športni aktivnosti, v kateri je osrednji del namenjen izvajanju naravnih oblik gibanja ob izbrani glasbi in pravlјici. Otroke smo pri izvajanju gibalnega dela opazovali s pripravljenim opazovalnim listom. Gibalno-športno aktivnost na izbrano pravlјico z glasbo smo izvajali trikrat in sproti beležili odzive otrok.

3 Rezultati in interpretacija

Glede na sprotno spremljanje otrok z opazovalnim listom ugotavljamo, da otroci glasbo v glavnem delu vadbene ure povezujejo z gibanjem. Izbrano glasbo so povezovali z živalmi iz pravlјice. Večina otrok je aktivno sodelovala in se trudila po svojih močeh. Otroci so se gibali po celotnem prostoru igralnice, glede na omejenost prostora ni prišlo do večjih prekinitev ali trenj med otroki. Določeni otroci so občasno glasovno izražali svoja doživetja, se oglašali kot živali, smejali, cvilili, renčali ali klicali drug drugega. Večina otrok se je gibala koordinirano, s celim telesom. Pri gibanju ni prišlo do padcev, trudili so se, da so v različnih položajih lovili ravnotežje. Otroci so bili dobro motivirani in so se aktivno vživljali v like iz pravlјic. Gibanje in glasba sta jim omogočala izražanje doživetij vsebine z različnimi čutili.

Tabela 1: Predstavitev aktivnosti vzgojitelja in otroka

<i>Cilji</i>	<i>Aktivnosti vzgojitelja</i>	<i>Aktivnosti otrok</i>
□ Omogočanje in spodbujanje gibalnih aktivnosti otrok. □ Zavedanje lastnega telesa in doživljanje ugodja v gibanju. □ Doživljanje in spoznavanje temeljnih literarnih del za otroke. □ Razvijanje izražanja in komuniciranja z umetnostjo – glasbo.	□ Izvaja izbrane aktivnosti: □ branje/pripovedovanje pravlјic in vodenje pogovora o vsebini pravlјic; □ izvajanje naravnih oblik gibanja ob pravlјici in izbrani glasbi; □ izvajanje ritmičnih vzorcev z ritmičnimi in melodičnimi glasbili; □ izbiranje zvočnih posnetkov in vodenje pogovora o poslušani glasbi. □ Pripravi opazovalni list. □ Beleži odzive otrok. □ Pripravi evalvacijo izvedenih aktivnosti.	□ Pozorno poslušajo branje/pripovedovanje pravlјic. □ Izvajajo aktivnosti, v katerih po svojih željah v igri posnemajo in igrajo vlogo živali. □ Izvajajo naravne oblike gibanja (hoja, tek, poskoki ...). □ Ponazarjajo živali in se ustvarjalno gibajo ob glasbeni spremljavi. □ Izvajajo različne aktivnosti v ritmu ob glasbeni spremljavi. □ Poslušajo, izbirajo, si zamišljajo in izvajajo glasbene vzorce k pravlјici z glasbo. □ Izražajo svoja mnenja. □ Aktivno, doživeto in ustvarjalno sodelujejo v vseh aktivnostih.

Na podlagi opazovanja otrok pri gibalno-športnih aktivnostih lahko potrdimo, da poznavanje vsebine pravljice otroke spodbudi k aktivnemu sodelovanju. Pravljica z glasbo omogoča otrokom izražanje svojih doživetij z gibanjem. Otroci so spremljali in posnemali odraslega, vendar pa so iskali tudi svoje načine gibanja in čustveno izražali svoja doživetja in se oglašali kot živali. Glasba je spodbujala otroke, da so se gibali v igralnici s celim telesom v različnem tempu.

3.1 Sklepne ugotovitve po opazovalnem listu za pravljico *Palček Smuk*

Ob pozornem poslušanju so se pravilno in doživeto gibali v vlogi posameznih živali. Gibali so se v različnem tempu, nekateri hitreje, drugi počasneje, odvisno od njihovega temperamenta in gibalnih sposobnosti. Občasno in kratkotrajno so *F3, F5, F7, D10* kot opazovalci spremljali dogajanje. Otroci so se gibali po pripravljenem prostoru v vse smeri. V uvodnem delu so tekali v krogu, kar pa je prispevalo k varnejšemu lovljenju v omejenem prostoru. Zaradi tega se je igra lovljenja hitro zaključila, zato smo jo ponovili najmanj trikrat. Otroci so radi sodelovali, gibanje izvajali sproščeno in koordinirano. Ob gibanju so *F1, D1, F3, D4, F5, F6, F8* in *D11* čustveno izražali svoja doživetja s smehom, vriskom, *F1, D1, F2, D6, F6, D10* so se oglašali kot živali. Otroci so usmerjeni v gibanje in ne ustvarjajo zvokov z lastnimi instrumenti. Pri gibanju prihaja med *F1, F6* in *F8, F1* in *F3, D4* in *D11* ter med *D2* in *D3* do interakcije. Otroci se kličejo, posnemajo drug drugega v gibanju, spodbujajo h gibanju, se smejejo, včasih držijo za roke. Pri *D1, F2, F7, D10* smo opazili, da gibanje izvajajo prilagojeno, na svoj način, po svojih zmoglostih. Otroci so imeli možnost ob večkratnem ponavljanju spoznati potek vadbene ure. Niso bili več usmerjeni v posnemanje gibanja odraslega. *F1, D1, F2, F3, D3, F5, D10* so pričeli izvajati gibanje za živali na svoj način.

3.2 Sklepne ugotovitve po opazovalnem listu za pravljico *Palček Pohajalček*

Vsi otroci so aktivno sodelovali. Pri prvi izvedbi vadbene ure so posnemali gibanje živali (lisica, merjasec, volk, jež ...), kot je hoja po štirih, razen pri zajcu, ptici, miški in žabi. Ob gibanju so usmerjali svojo pozornost na gibanje odraslega in ga posnemali. Gibanje so izvajali po celotnem prostoru igralnice v vse smeri. Pri kotaljenju je prišlo zaradi omejitve prostora v igralnici do ustavljanja gibanja. Otroci so bili pozorni drug na drugega, opazovali druge in počakali, da so lahko kotaljenje nadaljevali. Glasba jih je spodbudila h gibanju. Pri glasbi za miško in ptico so gibanje izvajali počasneje, za volka in merjasca pa hitreje. *F1, D1, F2, F3, F5, F6* in *F8* so glasovno oponašali živali, pri tem so bili glasni, kar je motilo *D8*. Izrazil je željo, da prenehajo s kričanjem. Otroci so gibanje izvajali s celim telesom in koordinirano, le pri poskokih na eni nogi in hoji v počepu so se občasno ustavljali, lovili ravnotežje in se gibali nekoordinirano. *F7* je sodeloval v prvem delu vadbene ure, v glavnem delu je bil občasno ob robu, kjer ni bilo gneče, opazoval druge otroke ali pa se je ulegel na tla in se gibal v svojem ritmu. Občasno in kratkotrajno je sodeloval pri različnih gibanjih živali. To druge otroke ni motilo. *F1, D1, D2, D3, F2, F3, F5, F6* in *D11* so čustveno izražali svoja doživetja (topotanje z nogami, mimika obraza, veselje, vriskanje ali kričanje). Zgoraj navedena dejstva potrjujejo, da so bili otroci dobro motivirani in da so se aktivno vživljali v like iz pravljice. Gibanje

in glasba sta jim omogočala izražanje doživetij vsebine z različnimi čutili. V predšolskem obdobju, ko otroci spoznavajo okolje in se učijo predvsem s čutili, je ravno taka aktivnost, ki združuje gib, zvok in domišljjsko vsebino iz pravljice, izrednega pomena za večplastno doživljanje. Glede na to, da so večkrat spraševali, kdaj bomo telovadili s Smukom, jim je aktivnost vzbujala pozitivna občutja in igrivost.

3.3 Sklepne ugotovitve po opazovalnem listu za pravljico Pod medvedovim dežnikom

S sodelavko sva si razdelili vloge – ena je igrala na oba inštrumenta in pripovedovala, druga pa je v prvi vadbeni uri kazala otrokom gibanje za različne živali, pri naslednjih dveh izvedbah pa opazovala in spodbujala otroke. Otroci so poznali potek vadbene ure, zato so na trenutke postali preveč sproščeni ali nekateri nezainteresirani. Glasbo v glavnem delu vadbene ure so povezovali z gibanjem. Izbrano glasbo so povezovali z živalmi iz pravljice. Večina otrok je aktivno sodelovala in se trudila po svojih močeh. Otroci so se gibal po celotnem prostoru igralnice. Kljub intenzivnosti gibanja pri ogrevanju je prišlo do trčenja med otrokoma, vendar samo enkrat. *F1, D1, D2, F3, D8, F5, F6, F8, D11* so občasno glasovno izražali svoja doživetja, se oglašali kot živali, smejali, cvilili, renčali ali klicali drug drugega. Ob gibanju niso ustvarjali zvoka z lastnim telesom. Večina otrok se je gibala koordinirano, s celim telesom. Pri gibanju ni prišlo do padcev, trudili so se, da so v različnih položajih lovili ravnotežje.

4 Sklep

Gibalne aktivnosti omogočajo vključevanje vseh področij otrokovega izražanja, od gibalnega, kognitivnega pa do čustveno-socialnega. Vsa ta področja pa imajo (kot podkrepitev) izredno pomembno vlogo v spoznavnem procesu. Za učinkovito izvajanje gibalnih struktur je potrebno usklajeno delovanje mehanizmov za sprejem, predelavo in analizo informacij v centralnem živčnem sistemu, delovanje zunanjega in notranjega regulacijskega kroga ter najvišjih kortikalnih struktur v obeh hemisferah. Hierarhija omenjenih mehanizmov pa sooblikuje tudi sestavine ustvarjalnosti, ki se pri otroku odraža na različnih področjih, pri tem pa ima gibalna aktivnost še kako pomembno vlogo (Pišot in Planinšec, 2005).

“Gibanje aktivneje vključuje otroka v učenje kot le pasivno poslušanje. Otroci dalj časa ohranijo informacijo, spoznanja o neki temi, če jo telesno aktivno doživljajo. Tako dosežemo tudi tiste otroke, ki spremljajo informacije prvenstveno skozi gibanje, ostala čutila pa so sekundarna.” (Schmidt, 2009, str. 10).

V raziskavi smo prikazali izviren, zanimiv način izpeljave gibalno-športnih aktivnosti za predšolske otroke, ki poleg gibanja vključujejo še jezikovno in glasbeno področje in otroka celostno vključijo v gibalno aktivnost. Vse načrtovane aktivnosti smo uspešno izpeljali v praksi. Na podlagi sprotne spremljanja odzivov otrok, pogovorov z otroki, beleženja na opazovalni list po vsaki gibalno-športni aktivnosti in njihovega interesa lahko sklepamo, da so bile načrtovane dejavnosti primerne in zanimive za

otroke. Otroci so radi sodelovali pri poslušanju pravljič, pogovorih o vsebini pravljič, poslušanju in izbiranju glasbe, igranju na ritmične inštrumente in v gibalnem delu, kjer so z izvajanjem naravnih oblik gibanj v gibalno-športnih aktivnostih izražali svoja doživetja pravljič z glasbo. Otroci so podajali predloge, ki smo jih upoštevali, izražali interes, želje po ponovnem poslušanju pravljič, glasbe, gibanju ob predvajani glasbi, igranju na inštrumente in gibalno-športnih aktivnostih. Nekateri otroci so izrazili svoja doživetja in vtise skozi risbo in nam pripovedovali, kaj jim je bilo všeč in bi še radi počeli. Med samimi aktivnostmi so bili sproščeni, vodljivi in pripravljeni na sodelovanje.

Na podlagi opazovanja otrok v gibalno-športni aktivnosti lahko sklepamo, da poznavanje vsebine pravljič in izbrana glasba otroke spodbudi k aktivnemu sodelovanju v gibalnem delu. Otroci so spremljali in posnemali odraslega, vendar pa so iskali tudi svoje načine gibanja, nekateri so čustveno izražali svoja doživetja in se oglašali kot živali. Gibanje so večinoma izvajali s celim telesom, koordinirano, mlajši otroci pa so v določenih gibalnih nalogah lovili ravnotežje in bili okorni. Glasba je spodbujala otroke, da so se gibalno v različnem tempu po celotnem prostoru igralnice. Ne moremo trditi, da je izbor različne glasbe vplival k drugačnemu gibanju. Ko so otroci slišali različne glasbene primere, so na podlagi poznavanja pravljič pričeli z različnimi naravnimi oblikami gibanj za živali. Pri prvi izvedbi vadbene ure, ko še niso imeli podobne izkušnje, so pogostejše spremljali odraslega, pri naslednjih vadbenih urah pa so gibanje izvajali vse bolj samostojno. Kot menita Baloh in Derganc (2018), je potrebno z učinkovitimi didaktičnimi pristopi, individualizacijo in diferenciacijo, ki sta obvezni del poučevanja na vseh stopnjah, ustvariti spodbudno učno okolje, v katerem so otroci motivirani, aktivni in lahko razvijajo svoja močna področja, pri šibkih pa odpravlja pomanjkljivosti.

Giuliana Jelovčan, Marjetka Lekše, Barbara Baloh, PhD, Bojana Kralj

Integrating Fairy Tale with Movement Expression Through the Use of Language and Music

Modern views on learning and teaching dictate a number of issues and dilemmas concerning alternative educational and learning strategies, and related contemporary learning environments, which also concern the pre-school age. We believe that “traditional lessons” are insufficient in the modern world as, in this way, the child assumes only a passive role. In a modern and stimulating learning environment, the educator provides children primarily a good atmosphere and positive stimuli, paving the path for them to feel secure and encouraged to engage in activities, to learn and to work. A modern approach to learning and teaching in pre-school, elementary and further education is the integration of different fields or subjects, and this is also one of the objectives of the curricular reform. Cross-sectoral integration mainly imitates real life situations, which sets a good example for children, is at the same time a strong motivation for learning and a good preparation for lifelong learning, as the child learns and experiences the world in various ways. Due to the aspiration for the child’s integral and comprehensive development, the need for cross-sectoral integration in teaching pre-school children is becoming increasingly important.

Children learn and experience the world in various ways. Through movement, they perceive and discover their body, test the limits of their body, experience joy and pride when developing abilities and skills, and build self-confidence. The pre-school child is learning comprehensively. It is therefore important that the educator provide the child with as much direct experience as possible.

The most appropriate in the pre-school period is the educational path based on didactic games, since it enables the activation of highly productive motivational dynamics and originates in the child's world. The child is precisely directed, guided and stimulated, while being allowed to preserve their world, to perceive events through all the senses, in a specific manner, through play and movement.

Movement or motor development in the pre-school period is crucial for the development of all human functions. Movement allows children to learn as they learn through movement. Movement is an important part of children's development and everyday life, in this way they test their abilities, become aware of their environment, monitor relations in their surroundings and gradually acquire self-confidence. Through movement, they perceive and discover their body, test what their body can do, and experience joy and pride with their evolving abilities and skills. By moving, children express basic mental information, group, classify, distinguish and compare the characteristics of objects and phenomena in space and in nature; they perceive themselves and others. In this way, they realize their need for movement, creation, experiencing, researching and integrating. Therefore, in the child's development, motor experiences and going through problematic experience is invaluable in the first six years of life.

The development of speech is happening parallel with the development of motor skills and abilities, as well as through listening and discernment. In recent years, the direct pedagogical practice in the kindergarten has shown that more and more children attending kindergarten have a poor vocabulary, expressing themselves with short, simple sentences or have problems with speech. We assume that this phenomenon is also associated with a lack of experience in the field of movement, as development is closely linked to the development of the motor process. In addition, it was noticed that there is less and less time for family reading time at home, especially in cases where television and computer took the lead in the free time of parents and their children.

Music education is an integral part of aesthetic and art education, which provides the foundation for the child's balanced development. Music activities represent a form of musical expression, cause excitement when listening to sounds, playing games, practicing moves, developing perceptions, motor skills or linguistic communication and focusing attention. The child's musical development is based on the interaction of the processes of emotional, cognitive and motion development, which in the pre-school period includes the development of elementary musical abilities. That is why we believe that the development of musical skills is also influenced by a stimulating learning environment, which means having different musical experiences. With the development of musical abilities, skills and knowledge, the capacity of children's musical creativity increases.

The study titled Integrating Fairy Tale with Movement Expression Through the Use of Language and Music presents a cross-sectoral integration of movement, language and art, i.e. music.

Based on the observation of children in physical/sports activities, we can confirm that knowing the content of the fairy tale will encourage the child to participate actively. A fairy tale with music enables children to express their experiences with movement. Children listened to and imitated the adult narrator, but they also searched for their own modes of movement, and they emotionally expressed their experiences and imitated the sounds of animals. Music encouraged children to move in the playroom with their whole bodies at a different pace.

The results of the research show that the integration of different sectors and school subjects is being introduced as a novelty in the renovation of the curriculum in Slovenian education.

At the time of the research project, we realized that the presented examples are not only interesting and innovative, but they also integrate three different fields in a logical whole: the fields of movement, language and music as part of the artistic field. Nevertheless, they are also very suitable for pre-school children.

While listening carefully to the fairy tale “Palček Smuk”, the children were engaged in the story and were moving correctly in the role of individual animals. They were moving at a different pace, some faster, others slower, depending on their temperament and physical abilities. Occasionally and for a brief while, three boys and a girl observed the situation. The children were moving in the room that had been previously arranged in all directions. In the beginning, the children were running in a circle, which made their chasing each other in a confined space safer. While moving, some children emotionally expressed their experiences with laughter, whooping, others were making animal-like sounds. The children copied each other, laughed and occasionally held hands in motion. Two boys and two girls performed the movement in their own manner according to their abilities, and other children mimicked the movement of animals in their own way.

All children actively participated in the fairy tale “Palček Pohajalček”. Music encouraged them to move. During the first exercise in the lesson, they mimicked the movement of different animals (fox, boar, wolf, hedgehog, etc.), walking on all fours, except for rabbits, birds, mice and frogs. While moving, they paid attention to the movement of the adult in the group and imitated the motion. The movement was performed all over the room and in all directions. Because of the limitation of space, the rolling exercise took a little more time and a queue was formed. The children were watching each other and waited a while before continuing to roll. During the music for the mouse and the bird, the movement was slower, and they were again moving faster for the wolf and the boar. The children practised their movements with the whole body, showing coordination, only in the case of jumps on one leg and crouch walk, they stopped occasionally, catching their balance, and moved uncoordinatedly. The above facts confirm that the children were well motivated and that they were actively involved in the characters from the fairy tale. Movement and music enabled them to express their own experiences of the story with different senses. In the pre-school age, when children discover and learn primarily through their senses, this kind of activities that combine movement, sound and imaginative content from a fairy tale are of paramount importance for multi-layered experiences. Given the fact that they often asked when we were going to exercise with the main character Smuk, they were probably experiencing positive feelings, playfulness, and found it an interesting activity.

Children knew the course of the lesson, and at times, some of them became too relaxed or uninterested. They had to match the selected music with animals from the fairy tale "Pod medvedovim dežnikom". Most of the children actively participated and did according to their best abilities. The children were moving around the entire playroom. Some children occasionally voiced their experiences, sounding like animals, laughed, squealed, barked, or called each other. Most of the children showed full coordination, with complete whole-body movements. There were no falls while moving and they tried to keep their balance in different positions.

The findings about the importance of movement for the child's integrated development could be transferred to all sectors of the curriculum to try to seek ways of connecting movement with language, society, nature, mathematics and art. The findings of our research show that cross-sectoral integration in the curriculum needs to be supplemented with goals in individual areas of integration.

LITERATURA

1. Baloh, B. (2018). Spodbudno učno okolje in sodobne učne strategije pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti v vrtcu. V: M. Željeznov Seničar (ur). Alternativne vzgojne in učne strategije v vrtcu: zbornik prispevkov. Ljubljana: MiB, str. 122–125.
2. Bøthun, Ø., Zoglowek, H. (2018). Dnevne telesne dejavnosti samijskih šolarjev s severa Norveške. Revija za elementarno izobraževanje, 11, št. 4, str. 341–356. Pridobljeno s svetovnega spleta dne 28.03.2019: http://rei.pef.um.si/images/Izdaje_revije/2018/4/REI_11_4_CLANEK5.pdf.
3. Batistič Zorec, M. (2009). Otroci so različni. V: T. Devjak, D. Skubic (ur.). Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 37–45.
4. Bobbio, T., Gabbard, C., Caçola, P. (2009). Interlimb Coordination: An Important Facet of Gross-Motor Ability. ECRP Early Childhood Research & Practice, 11, št. 2. Pridobljeno dne 12.08.2018 s svetovnega spleta: <http://ecrp.uiuc.edu/v11n2/bobbio.html>.
5. Borota, B. (2006). Otrok, glasba in učno okolje. Bogdana, Borota, Vesna, Geršak, Helena, Korošec, Edvarda, Majaron: Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk. Koper: Pedagoška fakulteta.
6. Črčinovič Rozman, J. (2000). Gibanje kot učni princip glasbena pouka. V: R. Pišot, V. Štemberger (ur.). Otrok in gibanju: zbornik prispevkov. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, str. 321–330.
7. Dehaene-Lambertz, G., Spelke, E.S. (2015). The Infancy of the Human Brain. ScienceDirect. Neuron, 88, št. 1, str. 93–109. Pridobljeno dne 02.02.2019 s svetovnega spleta: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0896627315008156>.
8. Denac, O. (2010). Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu. Ljubljana: Debora.
9. Gardner, H. (2010). Razsežnosti uma. Teorija o več inteligencah. Ljubljana: Tangram.
10. Haramija, D. (2008). Mladinska književnost v vrtcih: analiza stanja in predlogi za izboljšave. V: Krakar-Vogel, B. (ur.). Književnost v izobraževanju – cilji, vsebine, metode (Obdobja, Metode in zvrsti, 25). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, str. 419–429.
11. Hmelak, M., Breg, K. (2019). Vključevanje gozdne pedagogike v vzgojno-izobraževalno delo javnih vrtcev. Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, 34, št. 2, str. 20–33.
12. Hodnik, Čadež, T., Filipčič, T. (2005). Medpredmetno povezovanje v prvem razredu osnovne šole. Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, 20, št. 3–4, str. 3–15. Pridobljeno dne 22.05.2018 s svetovnega spleta: http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Vsebine/PDF/DSPO_2005_20_34.pdf.
13. Hodnik Čadež, T. (2008). Povezovalni kurikulum. Pridobljeno dne 30.05.2017 s svetovnega spleta: www.pef.uni-lj.si/~tatjanah/gradiva/povezovalni_kurikulum_thc.ppt.
14. Hus, V., Ivanuš Grmek, M., Čagran, B. (2008). Integracija predmeta spoznavanje okolja z drugimi predmeti. Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, 23, št. 3–4, str. 66–80. Pridobljeno

- dne 21.11.2019 s svetovnega spleta: http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Vsebine/PDF/DSPO_2008_23_3.pdf.
15. Ivšek, M. (2009). Ali lahko govorimo o ključnih kompetencah v vrtcu? V: F. Berro (ur.). Spodbujanje otrokovih kompetenc v vrtcu. Posvet vrtcev Slovenije, zbornik prispevkov. Ljubljana: ZRSŠ, str. 21–28.
 16. Kopačin, B. (2011). Povezava med glasbenim učenjem, inteligentnostjo in učno uspešnostjo pri pouku od četrtega do osmega razreda osnovne šole. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta.
 17. Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šport.
 18. Kroflič, R. (2001). Temeljne predpostavke, načela in cilji kurikula za vrtce. V: Marjanovič Umek, L. (ur.). Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja, str. 7–24.
 19. Lekše, M. (2015). Gibanje skozi pravljico z glasbo. Diplomski naloga. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.
 20. Makuc, N. (2011). Vpliv različnih načinov vadbe smučanja na znanje alpskega smučanja petinpolletnih otrok. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
 21. Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS.
 22. Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2009). Socialni in moralni razvoj v zgodnjem otroštvu. V: L. Marjanovič Umek (ur.). Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, str. 363–381.
 23. Marjanovič Umek, L., Zupančič, M., Kavčič, T., Fekonja, U. (2009). Gibalni razvoj po rojstvu. V: Marjanovič Umek (ur.). Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, str. 170–185.
 24. Matejek, Č. (2014). Športna vzgoja v primarnem izobraževanju v državah Evropske unije. Revija za elementarno izobraževanje, 7, št. 3–4, str. 157–165. Pridobljeno dne 22.02.2019 s svetovnega spleta: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=119460>.
 25. Oblak, B. (2007). Glasbena slikanica 3. Priročnik za učitelje. Ljubljana: DZS.
 26. Papalia, E.D., Wendkos Olds, S., Duskin Feldman, R. (2003). Otrokov svet: otrokov razvoj od spočetja do konca mladostništva. Ljubljana: Educy.
 27. Pesek, A. (1997). Otroci v svetu glasbe. Ljubljana: Mladinska knjiga.
 28. Pišot, R., Planinšec, J. (2005). Struktura motorike v zgodnjem otroštvu. Motorične sposobnosti v zgodnjem otroštvu v interakciji z ostalimi dimenzijami psihosomatičnega statusa otroka. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Inštitut za kineziološke raziskave.
 29. Stergulec, T., Kovačič, B., Črčinovič, Rozman, J. (2013). Baletne vsebine pri pouku glasbene vzgoje v prvem triletnju osnovne šole. V: Duh, M. (ur.). Revija za elementarno izobraževanje, 6, št. 2–3, str. 159–171.
 30. Videmšek, M., Drašler, A., Pišot, R. (2003). Gibalna igra kot sredstvo za seznanjanje s tujim jezikom v zgodnjem otroškem obdobju. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
 31. Videmšek, M., Jovan, N. (2002). V čarobnem svetu igral in športnih pripomočkov: predšolska športna vzgoja. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport in Zavod za šport Republike Slovenija.
 32. Videmšek, M., Pišot, R. (2007). Šport za najmlajše. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
 33. Videmšek, M., Tomazin, P., Grojzdek, M. (2007). Gibalne igre z improviziranimi pripomočki. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
 34. Sicherl-Kafol, B. (2007). Procesni in vsebinski vidiki medpredmetnega povezovanja. V: J. Krek, T. Hodnik Čadež, J. Vogrinc, B. Sicherl-Kafol, T. Devjak in V. Štemberger (ur.). Učitelj v vlogi raziskovalca. Akcijsko raziskovanje na področjih medpredmetnega povezovanja in vzgojne zasnove v javni šoli. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, str. 112–130.
 35. Schmidt, G. (2009). Gibalne zgodbe – zgodbe za plesno in gibalno izražanje. Pridobljeno s dne 15.07.2014 svetovnega spleta: <http://www2.arnes.si/-gschmi>.

36. Strniša, K., Čagran, B. (2015). Analiza raziskav gibalne dejavnosti slovenskih osnovnošolskih otrok v zadnjih letih. *Revija za elementarno izobraževanje*, 8, št. 3, str. 111–127. Pridobljeno dne 22.02.2019 s svetovnega spleta: http://rei.pef.um.si/images/Izdaje_revije/2015/3/REI_8_3_07.pdf.
37. Zirnstein, N. (2008). Možnost povezovanja športnih in glasbenih vsebin v vrtcih. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Giuliana Jelovčan (1961), višja predavateljica za didaktiko športa na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem.

Naslov: Dolinska cesta 11 A, 6000 Koper, Slovenija; Telefon: (+386) 041 449 087

E-mail: giuliana.jelovcan@pef.upr.si

Marjetka Lekše (1957), diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok na Osnovni šoli Leskovec pri Krškem, Enota Vrtec.

Naslov: Črešnjice pri Cerkljah 10, 8263 Cerklje ob Krki, Slovenija; Telefon: (+386) 041 385 932

E-mail: marjetka.lekse@gmail.com

Dr. Barbara Baloh (1970), docentka za didaktiko slovenščine na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem.

Naslov: Ulica Oktobrske revolucije 25, 6310 Izola, Slovenija; Telefon: (+386) 041 421 769

E-mail: barbara.baloh@pef.upr.si

Bojana Kralj (1960), predavateljica za glasbeno izobraževanje na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem.

Naslov: Stara pot 18, 6210 Sežana, Slovenija; Telefon: (+386) 05 734 65 23

E-mail: bojana.kralj@pef.upr.si